

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 08. mart 2022.godine

BLIC- "Korona neće otići, javljaće se na jesen i u zimu, kada i grip!" Dr Ivo Udovičić upozorava na postkovid: UKOLIKO SE JAVI OTOK U NOGAMA OBAVEZNO SE JAVITE LEKARU!

BLIC- Najavljuje se ukidanje kovid propusnica, ali nam preti i novi omikron

B92- "Dedinje" ruku pod ruku sa Lajpcigom: U Institutu za dan, TAVI metodom, urađeno 10 intervencija

NOVOSTI- DRŽAVA LEČI I MUŠKI STERILITET: Novi kriterijumi za vantelesnu oplodnju o trošku RFZO

"Korona neće otići, javljaće se na jesen i u zimu, kada i grip!" Dr Ivo Udovičić upozorava na postkovid: UKOLIKO SE JAVI OTOK U NOGAMA OBAVEZNO SE JAVITE LEKARU!

Komandant Vojne bolnice Karaburma, doc. dr Ivo Udovičić kaže za „Blic“ da se u bolnicama sada nalaze stariji pacijenti kojima omikron soj može napraviti problem. Kako ističe, delta soj svojevremeno pravio je problem mlađoj populaciji, što omikron to sada ne čini, barem ne onima koji nemaju neku pridruženu bolest. Kako kaže, približavamo se mirnijoj situaciji, ali apeluje da bi oni osetljivi i dalje trebalo da budu oprezni.

- Kako se delta soj završio a omikron postao dominantan, tako se mlađa i srednja generacija izgubila iz bolnica. I mi sada nemamo u bolnicama mlade, neko i ako dođe ima problem ili sa imunskim odgovorom, ili zbog neke bolesti. Uglavnom je to starija generacija 65 plus, ali dominantni su oni sa 70 godina. Svaki drugi pacijent u bolnici Karaburma je stariji od 75 godina. Omikron njima i te kako može napraviti problem, dok ga mladi lako savladaju, kaže dr Udovičić.

Na postkovid obratiti pažnju

Poskovid je nešto o čemu se uveliko govori, te dr Udovičić savetuje na šta je potrebno da obratite posebnu pažnju nakon preležanog virusa.

- Ukoliko se javi otok u nogama, ili ako se umarate, ili ako imate ubrzani rad srca javite se lekaru. Korona je sistemska bolest i napada sve organe, pa mogu ostati posledice nakon preležanog virusa. Uvek apelujem, da treba osluškivati svoj organizam, vakcinisati se, jer vakcine će biti prilagođene novom soju, i da je to pravi put zaštite od ove bolesti. One će u budućnosti biti preporučene ugroženoj grupi ljudi, kaže dr Udovičić.

Prema poslednjem preseku, u poslednja 24 časa u Srbiji na korona virus testirano je 14.007 osoba od kojih je pozitivno 2.504. Kako lekari kažu, brojke su u opadanju, te se očekuje da se s tim trendom nastavi.

- Ono što smo videli omikron je vrlo zarazan, ne izaziva tešku kliničku sliku, i sigurno bolje prolaze oni koji su vakcinisani i koji imaju neko iskustvo, ili su već imali virus ili su imunizovani vakcinacijom. Da se razumemo, virus neće nigde otići, mi ćemo u budućnosti kad dođe jesen i zima, imati istu preporuku, kao i za vakcinu protiv gripe i ona će ići uporedno. Kad epidemija krene očekavaće se i korona, i onda će biti preporuka da se vakcina daje starijima od 65 godina. To je ona ugrožena populacija, biće preporučena i za zdravstvene radnike ali i kolektive, kaže dr Udovičić.

Iako su pluća centralno mesto koje virus napada, ono što lekari govore od samog početka jeste da je u pitanju bolest koja napada i može napasti sve organe. Naravno, u zavisnosti od imunog odgovora organizma, odvijaće se i tok bolesti, ali ono što se takođe u praksi pokazalo je da se bolest ne završava sa negativnim testom.

- Oni mlađi će u budućnosti ako budu želeli da se zaštite to moći i da učine, ali uvek akcenat na osjetljive grupe i njima se obavezno preporučuje. Antivirusni lekovi su se odlično pokazali, ali opet bolje je sprečiti na vreme, zaključuje dr Udovičić.

Najavljuje se ukidanje kovid propusnica, ali nam preti i novi omikron

Danas je došlo vreme da se krene sa ukidanjem kovid propusnica i popuštanja mera protiv korona virusa, i da se samo čeka da Krizni štab odsvira kraj, jednoglasno se slaže većina naših stručnjaka i lekara. Razlog ovakvom mišljenju je sve manje zaraženih u bolnicama kao i primer evropskih zemalja, koje već mesecima žive bez korna pravila.

Medutim, da li je ukidanje mera ipak bio pogrešan potez evropskih zemalja, i da li nam to stiže novi korona soj, pitanje je koje se samo nametnulo imajući u vidu da je u poslednjih 5-6 dana u Velikoj Britaniji i Italiji došlo do porasta

Najavljuje se ukidanje kovid propusnica, ali nam preti i novi omikron

Da je konačno došlo vreme da se krene sa ukidanjem kovid propusnica i popuštanja mera protiv korona virusa, i da se samo čeka da Krizni štab odsvira kraj, jednoglasno se slaže većina naših stručnjaka i lekara.

Razlog ovakvom mišljenju je sve manje zaraženih u bolnicama kao i primer evropskih zemalja, koje već mesecima žive bez korna pravila.

Međutim, da li je ukidanje mera ipak bio pogrešan potez evropskih zemalja, i da li nam to stiže novi korona soj, pitanje je koje se samo nametnulo imajući u vidu da je u poslednjih 5-6 dana u Velikoj

Britaniji i Italiji došlo do porasta broja zaraženih, a pretpostavlja se da je uzrok stavljanje omikron, za koji britanci tvrde da je postao dominantan.

Kod nas je u poslednjih 4-5 dana došlo do usporavanja pada brojki zaraženih, pa smo sada smatrali da smo sa 37% spali na ispod 20%, a kad se to desi obično naredne nedelje dolazi do poravnanja, a onda ili do potpunog izumiranja virusa ili do novog skoka.

Iako je broj zaraženih u našoj zemlji u postepenom padu, sudeći prema trenutnom povećanju u Britaniji i Italiji, prema predviđanjima naših stručnjaka, vrlo je moguće da će isto da se desi narednih nedelja i kod nas.

- Verovatno će to sa nekom zadrškom doći i kod nas. Mi uvek kasnimo sa talasima u odnosu na ostale zemlje sveta, pa verovatno će ovaj talas da se vuče još nekoliko nedelja, polako da se smanjuje broj zaraženih, a onda nije nemoguće da krene novi porast, jer procenat vakcinisanih kod nas nije veliki a i oni vakcinisani polako gube imunitet, tako da se povećava broj osetljive populacije na infekciju što može da dovede do novog talasa - kaže za "Blic" epidemiolog Radmilo Petrović.

Prema rečima našeg stručnjaka, bila bi velika šeta ako se vakcine koje imamo bacemo umesto da se daje kao četvrtu dozu bar osetljivoj grupi.

- Ono što se ja čudim jeste da mi imamo vakcina vverovatno toliko da ćemo ih baciti, jer rok upotrebe vakcina je ograničen na 6 ili 8 meseci, i šteta je da se ta vakcina baci umesto da se odobri i upotrebni za četvrtu dozu, pa da se podigne imunitet bar kod najrizičnije grupe pacijenata, a mogli bi i svi koji žele da je prime ako ih imamo dovoljno. Jer bolje je dati narodu da se koliko toliko smanji infekcija kod rizične grupe, nego da se bacaju - rekao je epidemiolog Petrović.

BA.3 peta u nizu varijanti Omikrona

Omicron varijanta nastavlja da muči i zbunjuje mnoge naučnike širom sveta. Najpre njeni misteriozni poreklo a zatim i veća mutacija nego za sve druge varijante zajedno. Novootkrivena sada već peta u nizu varijanta BA.3 je najnovija opasnost koja bi mogla uskoro da zavlada. Iako se za sada pretpostavlja da je manje zarazna, nije isključeno da može da bude opasnija, čega možemo da se plašimo.

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) saopštila je da prati nekoliko podlinija omikrona, uključujući BA.1, BA.1.1, BA.2 i BA.3. Globalno zdravstveno telo takođe razmatra podatke iz stvarnog sveta o tome da li bi, eksperimentalno kod hrčaka, ove podvarijante omikrona mogle da izazovu "težu bolest" u ovim eksperimentalnim uslovima.

Vodeći stručnjak SZO za zarazne bolesti Marija Van Kerkhove rekla je da omicron i dalje ostaje "varijanta zabrinutosti" i da SZO prati Omicron u nekoliko podvrsta. "Najistaknutije koje su otkrivene širom sveta su BA.1, BA.1.1 i BA.2. Tu su i BA.3 i druge podloze", rekla je ona.

Da bi se saznalo više o ovoj podlozi omicrona, u januaru je sprovedena studija pod nazivom "Pojava treće loze omicron BA.3 i njen značaj", koja je objavljena u Journal of Medical Virology. To baca svetlo na to kako bi globalna zdravstvena tela trebalo da gledaju na omicron BA.3.

Šta je Omcron BA.3?

Nakon pojave omkrona u novembru 2021. u Bocvani, SZO ga je klasifikovala kao petu varijantu zabrinutosti. Utvrđeno je da je omicron takođe bila najmutiranija varijanta kovida do sada, koja je do 8. januara 2022. cirkulisala u 150 zemalja. Omicron ima tri loze BA.1, BA.2 i BA.3. Studija je pokazala da se i BA.1 i BA.2 loze razlikuju po proteinu šiljaka, ali nije bilo specifičnih mutacija za BA.3 lozu u proteinu šiljaka, navodi se, dodajući da je to kombinacija mutacija u BA.1 i BA.2 šiljasti proteini.

Ova najnovija varijanta definitivno je neka vrsta mešavine originalnog omikrona i strel omikrona.

Šta dolazi posle omikrona?

Odgovor u mnogim zemljama je već jasan. Ono što sledi je Omicron BA.2 i BA.2.H78I.

Dobra vest je da je učestalost ozbiljnih bolesti i smrti slična onoj koja je zabeležena kod infekcija sa Omicron BA.1. To je pomalo iznenadjuće s obzirom na podatke o hrćima. Široko rasprostranjena infekcija i vakcinacija mogu biti razlog za podatke. Može biti da uprkos neuspehu zaštite od infekcije, prethodna infekcija ili vakcinacija mogu zaštititi od teške bolesti i smrti BA.2, prenosi Lajv Mint.

Kako ove indijske dnevne novine pišu, potrebana je kontinuirana budnost, nadzor, istraživanje, razvoj lekova i vakcina da bismo videli svoj put u bolju budućnost.

Kada je otkriven omicron BA.3?

Sve tri loze su prvi put otkrivene otprilike u isto vreme i sa istog mesta: BA.1 (Bocvana), BA.2 (Južna Afrika) i BA.3 (severozapadna Južna Afrika). Prema tome, virusi koji se razvijaju istovremeno i sa istog mesta imaju jednake šanse da se šire širom sveta“, pokazala je studija.

Iako su se sve tri loze proširile širom sveta, stopa širenja ove tri loze je različita. -Od ove tri loze, upitno je zašto samo BA.1 dominira mnogo više od ostalih. Ovo je verovatno zbog razlika u mutacijama u proteinu šiljaka potrebnim za prenos virusa i ulazak u ćeliju domaćina - dokazuje studija.

Koliko je BA.3 zarazan?

Studija je otkrila da je od 33 mutacije u proteinu šiljka loze BA.3, 31 mutacija zajednička za BA.1. „BA.3 loza izazvala je najmanji broj slučajeva u ove tri loze. Stoga se može spekulisati da je razlog za širenje BA.3 loze veoma malim brzinama i izazivanje manjeg broja slučajeva možda bio gubitak šest mutacija od BA.1 ili dobijanje dve mutacije iz BA.2.“

Prema dobijenim rezultatima ove studije, omicron izaziva blagu bolest, ali takođe je moguće razviti neke mutacije, koje mogu dovesti do ozbiljne bolesti.

Nova podvarijanta koronavirusa omicron BA.3 prvi put je otkrivena u Belgiji, javlja novinska agencija Belga. Podsjet je otkriven u laboratoriji u bolnici Džesa u Haseltu, navodi se u izveštaju dnevnika Het Belang van Limburg koji je Belgiji potvrdila bolnica.

Trenutna naučna saznanja o novom podsviju ne dovode do posebne zabrinutosti zbog njegovog potencijalnog uticaja, izvestila je agencija.

Laboratorija bolnice Jessa otkrila je devet slučajeva podvarijante BA.2 i jednu podvarijantu BA.3, prve otkrivene u Belgiji. "Još uvek nemamo mnogo podataka", rekao je dr Peter Mesijan, specijalista za zarazne bolesti i profesor virologije na Univerzitetu u Haseltu.

U Danskoj, nova podvarijanta je pretekla BA.1, sa rizikom od hospitalizacije koji se čini uporedivim, prema trenutnim podacima. Međutim, BA.3 je očigledno teže otkriti korišćenjem PCR testova.

Za sada nema dovoljno podataka da bi se predvidelo kako će se nova podvarijanta razvijati.

Opadanje zaraženih u Srbiji

Po danima

Utorak 37,1%

Sreda 35,1%

Četvrtak 29,5%

Petak 21,8%

Subota 18,9%

Nedelja 22,9%

Po nedeljama

28.2.-6.3. 17.346 (pad 31,0%)

21-27.2. 25.159 (pad 40,2%)

14-20.2. 42.103 (pad 42,1%)

7-13.2. 72.667 (pad 31,4%)

31.1.-6.2. 105.897 (pad 9,9%)

24-30.1. 117.546 (rast 8,3%)

17-23.1. 108.505 (rast 26,4%)

10-16.1. 85.800 (rast 79,7%)

3-9.1. 47.739 (rast 285,4%)

27.12.-2.1. 12.387 (rast 54,7%)

"Dedinje" ruku pod ruku sa Lajpcigom: U Institutu za dan, TAVI metodom, urađeno 10 intervencija

Da jedan od 11 pacijenata, koji je u Institutu "Dedinje" tog dana bio na programu za tzv. TAVI protezu, kojom se bez otvaranja grudnog koša i opšte anestezije menja srčani zalistak, nije dobio temperaturu, lekari "Dedinje" uradili bi u jednom danu čak 11 ovih procedura i "potukli" evropski rekord u ovakvim intervencijama u jednom danu, koji drži centar u Lajpcigu.

Ovako, sa urađenih 10 intervencija za dan, "Dedinje" sa ustanovom u Lajpcigu deli prvo mesto, ali razrađuje sportsku taktiku sa ciljem - "Lajpcig mora pasti".

To je, naravno, samo takmičarski duh koji čitavu ekipu drži pod povećanim adre nalinom. Razlog je taj što su za kratko vreme uspešnim TAVI intervencijama uspeli da privole Republički fond za zdravstveno osiguranje da ovu proceduru uvrsti među one koje pokriva osiguranje. Inače, ona košta oko 30.000 evra.

"U petak smo upravo ugradili prvih 10 TAVI proteza o trošku osiguranja. To je poseban uspeh, jer smo u program TAVI procedura ušli pre tri godine i organizovali ga tako da pacijenti iz Srbije više ne moraju da idu u inostranstvo. Kompanije su nam dopremale ugradni materijal, a naši hirurzi su pokazali izvanredan trening ruku i ideja i ugradili dosad 56 TAVI proteza. Brzo smo ovladali ovom metodom, odavno nam više nisu potrebni "instruktori". Najveći domet je ipak to što smo dalekovido uspostavili osnove da pacijenti više ne plaćaju ovu intervenciju. Iako smo je dosad radili samo pokrivajući osnovne troškove, 27.000 ili 28.000 evra, koliko je to koštalo, većina pacijenata ne može da izdvoji toliko", ispričao je za "Novosti" profesor dr Milovan Bojić, direktor Instituta "Dedinje".

Iako značajno komfornija od klasične zamene zaliska, TAVI procedura nije luksuz da bi se plaćala iz džepa pacijenata. To je zahvat kojem se podvrgavaju pacijenti za koje bi klasična operacija bila previše rizična.

"To su životno ugroženi pacijenti kod kojih aortni zalistak teško može da se zameni kardiohirurški, jer i ako prežive operaciju, postoperativni tok je vrlo težak", objašnjava profesor Bojić.

TAVI procedurom se smrtnost smanjuje za 50 odsto. U nedelju sam sa čitavom ekipom obišao svih 10 pacijenata koji su u petak bili na programu i svi su zahvalni državi što im je omogućila da se leče i izleče.

Doktor Darko Boljević, koordinator TAVI programa u "Dedinju", kaže da je svih 10 intervencija proteklo bez problema, i pacijente su juče spremali za otpust.

"Svi smo ponosni što smo stali rame uz rame sa centrom u Lajpcigu. Među desetoro pacijenata kojima smo za dan zalistak napravljen od srčane maramice svinje preko preponske arterije plasirali na mesto, najstariji ima 88 godina, a najmlađa je pacijentkinja od 65, koja je imala kontraindikaciju za klasičnu hirurgiju", ispričao je dr Boljević.

TAVI metoda u svetu primenjuje se od 2002. godine, a u Institutu "Dedinje" od 2019, s tim što je do sada rađena komercijalno.

"Posle ovakve intervencije pacijenti idu kući za 48 do 72 sata. RFZO je na tenderu kupio 150 proteza i mi sada u "Dedinju" nastavljamo ovaj program o trošku osiguranja. Naš institut je jedina sertifikovana ustanova za ove procedure, a uskoro bi trebalo da počnu da ih rade i u Univerzitetskom kliničkom centru Srbije i u Institutu u Sremskoj Kamenici", kaže dr Boljević.

Svaki lekar mora biti sertifikovan za ovaj zahvat, koji traje oko sat vremena, a svaka proteza, koja se, inače, sastoji od metalnog dela i biološkog materijala svinje ili goveda, pravi se pojedinačno i prilagođava pacijentu.

U lekarskom timu, pored dr Darka Boljevića, bili su prof. Dragan Sagić, Mihailo Farkić i Saša Hinić.

"Kolege u Lajpcigu rekле su nam da je naš uspeh vredan svetske pažnje. Sreća je tog dana bila na njihovoј strani, ali siguran sam da ćemo ih brzo preteći", istakao je direktor Bojić.

вечерње НОВОСТИ

The screenshot shows a news article titled "DRŽAVA LEČI I MUŠKI STERILITET: Novi kriterijumi za vantelesnu oplodnju o trošku RFZO". The article discusses how the state will treat men with spermatozoa problems by covering the cost of in vitro fertilization (IVF) for the first child. It mentions that married couples can now apply for IVF coverage if they have been unable to conceive naturally for three years. The article includes a photo of medical staff in a lab and a sidebar with other news items.

DRŽAVA LEČI I MUŠKI STERILITET: Novi kriterijumi za vantelesnu oplodnju o trošku RFZO

PAROVI koji zbog problema sa spermatozoidima ne uspevaju da postanu roditelji ubuduće će moći na vantelesnu oplodnju o trošku države. Ona će iz zavrstvenog osiguranja biti pokrivena i za drugo dete, kao i neograničen broj pokušaja VTO sa zamrznutim embrionima (krioembriotransfer) za prvo dete.

To je omogućeno izmenom kriterijuma po kojima Republički fond za zdravstveno osiguranje finansira lečenje neplodnosti metodom vantelesne oplodnje. Sada i parovi kod kojih muški partner ima dijagnozu azoospermije i zamrznut materijal u nekoj od klinika, konačno imaju mogućnost da biomedicinski potpomognutu oplodnju (BMPO) urade i o trošku RFZO, u državnim i 13 privatnih klinika.

U finansiranje je napokon uvršten i sekundarni sterilitet, tako da svi parovi koji imaju jedno dete, a imaju poteškoća sa začećem, i indikovan medicinski problem, imaju prava na dva stimulisana postupka i tri krioembriotransfere. Pri tome nije važno da li je prvo dete dobijeno vantelesnom oplodnjom ili prirodnim putem.

- Mnogo znače sve ove novine, pogotovo onima koji nemaju dece i ulaze u ovu proceduru. Sada u postupak mogu i parovi sa dijagnozom azoospermije, za koje se godinama zalažemo da dobiju šansu za roditeljstvo. Do sada su oni finansirali u potpunosti ceo postupak, sada će finansirati samo intervencije pomoću kojih dobijaju materijal, a sam VTO postupak će uz potvrdu o zamrzavanju materijala finansirati Fond - kaže Sandra Jovanović, predsednica udruženja "Šansa za roditeljstvo".